

Statusuppföljning för duvhök i Stockholms stad 2007-2015

Av Tommy Eriksson och Anders
Eriksson, november 2016

Miljöförvaltningen 2016

Statusuppföljning för duvhök i Stockholms stad 2007-2015
Eriksson, T. & Eriksson, A., november 2016

Konsult: Calliope Natur & Data AB.
Tommy Eriksson och Anders Eriksson

Utgivningsdatum: November 2016
Utgivare: Miljöförvaltningen
Kontaktperson: Gunilla Hjorth
Omslagsfoto: Duvhöksungar. Av Anders Eriksson.

Ringmärkta duvhöksungar på Norra Djurgården. Foto: Anders Eriksson

Duvhöken i Stockholms stad 2007-2015

Anders Eriksson

Tommy Eriksson

Denna sammanställning är en uppföljning till dokumentet "Duvhök i Stockholm 2007" och visar vad som skett under åren fram till och med 2015. Dokumentet beskriver per revir händelseutvecklingen avseende häckande duvhök i Stockholms stad. Antalet kända revir av duvhök i Stockholms stad har under perioden ökat med 71 %, från 14 till 24. Under förutsättning att lämplig häckmiljö behålls så kommer ökningen sannolikt fortsätta några år, här är också den goda tillgången på föda en viktig faktor.

1	INLEDNING	3
1.1	UPPDRAGET	3
1.2	TIDIGARE UNDERSÖKNINGAR AV DUVHÖK I STOCKHOLMS STAD	3
1.3	METOD	3
1.3.1	RINGMÄRKNING	4
1.4	TILLSTÅND	4
1.5	FÖRKORTNINGAR / FÖRKLARINGAR	4
2	RESULTAT	6
2.1	NAMNSÄTTNING AV REVIR	6
2.2	REVIR I STOCKHOLMS STAD	6
2.2.1	SÖDRA DJURGÅRDEN	7
2.2.2	NORRA DJURGÅRDEN	8
2.2.3	NORRA DJURGÅRDEN 2	9
2.2.4	HANSTA	9
2.2.5	TENSTA	10
2.2.6	BROMSTEN	11
2.2.7	HÄSSELBY	12
2.2.8	GRIMSTA 1	13
2.2.9	GRIMSTA 2	13
2.2.10	RÅCKSTA	14
2.2.11	ÅKESHOV	15
2.2.12	ALVIK	16
2.2.13	GRÖNDAL	16
2.2.14	SOLBERGA	16
2.2.15	ÅRSTA	18
2.2.16	ÅRSTA 2	19
2.2.17	SKOGSKYRKOÅRDEN	20
2.2.18	ORHEM	20
2.2.19	SKRUBBA	21
2.2.20	HÖKARÅNGEN	21
2.2.21	FAGERSJÖ	21
2.2.22	RÅGSVED	22
2.2.23	ÄLVSJÖ	22
2.3	SAMMANSTÄLLNING ÅRSVIS AV REVIR I STOCKHOLMS STAD	23
3	DISKUSSION	24
4	SLUTSATS	25

1 Inledning

1.1 Uppdraget

Uppdragets beställare är Enheten för miljöanalys, Miljöförvaltningen, Stockholms stad där Gunilla Hjorth har varit kontaktperson.

Uppdraget innebär att:

1. Analysera, sammanställa och presentera revirtäthet och häckningsframgång hos duvhök i Stockholms stad under perioden 2008-2015.
2. Jämföra årsvisa data från perioden med undersökningen 2007 och därmed bedöma trend och status för duvhök i Stockholm under samma period.

Anders Eriksson (AE) och Tommy Eriksson (TE) har utfört uppdraget.

1.2 Tidigare undersökningar av duvhök i Stockholms stad

Under senare delen av 1900-talet genomförde Bengt Jansson (BJ) en flerårig inventerings- och ringmärkningsverksamhet i området. Denna har resulterat i flera artiklar i facktidskrifter samt rapporter till Stockholms stads miljöförvaltning.

2006 inventerades Upplandsdelen av Stockholms stad. Uppdraget gjordes åt miljöförvaltningen i Stockholms stad och utfördes av AE och TE. Arbetet resulterade i rapporten Duvhök i norra Stockholm – 2006.

2007 inventerades hela Stockholms stad. Uppdraget gjordes åt miljöförvaltningen i Stockholms stad och utfördes av AE och TE. Arbetet resulterade i rapporten Duvhök i Stockholm – 2007.

2008 – 2015 har AE och TE privat fortsatt inventeringsarbetet. I den nu föreliggande rapporten jämförs data från 2007 års rapport med vad som framkommit under dessa år.

1.3 Metod

Under åren 2006 – 2015 har AE och TE inventerat och ringmärkt bungalower av duvhök i ett område som kan beskrivas som Storstockholm, d.v.s. Stockholm med angränsande kommuner och städer. Parallellt har vi haft vanliga civila jobb.

Tanken har varit att skaffa och sammanställa information rörande häckande duvhök i en tätortsnära miljö, t.ex. revirtäthet, häckningsframgång, ungfågelproduktion, etc.

Vi har på allehanda sätt sökt kunskap om var det häckar duvhök, främst genom att själva leta i områden som vi ansett vara lämplig häckmiljö. Men vi har också använt oss av personliga kontakter, upprop i facktidskrift, Artportalen, etc. Tillsammans har detta gett kunskap om drygt 90 revir och dryga 200 faktiska boplatser där det häckar eller har

häckat duvhök i det inventerade området. Drygt hälften av dessa revir har besökts årligen, mer perifera revir har bara besökts någon enstaka gång

Med kunskap om var det finns revir har vi åkt dit för att leta efter det bo som används för året eller leta efter nybyggda bon om vi inte hittar något gammalt bo (detta sker i februari – april). Därefter görs kontroll om honan ruvar (mitten av april), om och när ungarna kläckts (slutet av maj) samt ringmärkning (juni). Sammantaget minst 4 besök, alltså en mycket tidskrävande procedur.

Med ett ökande antal kända revir och en viss för ändamålet tillgänglig tid har vi med åren tvingats göra vissa omprioriteringar. Alla revir har vi inte kunnat besöka varje år, om hökarna inte bor i något av oss känt bo har vi inte alltid haft tid att leta efter något nybyggt, om hökarna bor i träd där vi redan på förhand vet att vi inte kan klättra upp för att ringmärka så hoppar vi över det reviret, etc. Sammantaget gör detta att vi inte har någon exakt bild över hur många par som varje år går till häckning.

Vårt inventeringsområde sträcker sig alltså även utanför Stockholms stad, det som beskrivs i denna rapport är dock begränsat till Stockholms stad och vår kunskap om var det häckar duvhök i staden.

1.3.1 Ringmärkning

Vår ambition har varit att klättra upp i så många bon som möjligt för att ringmärka ungarna. Detta ger kunskap om antal ungar, deras kön och på sikt återfynd som bl.a. visar överlevnad och hur arten rör sig geografiskt.

Ungens kön kan bestämmas vid 18+ dagars ålder på hur grov tarsen är. Vi har försökt ringmärka ungarna vid ca 23-25 dagars ålder. När ungarna är ca 33+ dagar är de för gamla och som regel inte åtkomliga, de klättrar ut på kringliggande grenar, etc.

För att försöka avgöra hur gamla ungarna är gör vi ett besök vid boträdet i andra halvan av maj. Mängden spillning och hur den är fördelad gör att vi ganska bra kan avgöra ungarnas ålder och därmed när det är ett lämpligt datum för ringmärkning. Men några gånger har det blivit fel, ungarna har varit för stora för att ringmärkas.

1.4 Tillstånd

AE och TE har Ringmärkningscentralens tillstånd att ringmärka duvhök i området.

1.5 Förkortningar / förklaringar

AE   Anders Eriksson
BJ   Bengt Jansson
TE   Tommy Eriksson

AP   Artportalen, nationellt rapportsystem för fåglar där AE och TE fått tillstånd att se annars skyddade uppgifter om häckande duvhök i Stockholm

- 2K   En fågel under sitt andra kalenderår, dvs fågeln kläcktes året innan
- Revir   Vi har valt ordet revir i meningen boområde, dvs. ett område där det finns ett eller flera bon som utnyttjas av ett duvhökpar. Vi är osäkra på om ordet revir i meningen ett område som försvaras mot andra artfränder kan användas för duvhök.
- Tars   Nedre delen av fågelns ben, mellan foten och knäleden. Könsbestämning av duvhök kan göras genom att mäta hur grov tarsen är, honor har grövre tars än hanner.

2 Resultat

2.1 Namnsättning av revir

I den här rapporten använder vi samma namnsättning av revir som i 2007 års rapport. Av sekretesskäl är revirets namn inte alltför precis, namnet anger mer ett område.

Relativt 2007 års rapport har det i några områden skett en förtätning. Vi känner exempelvis till en ny boplats på norra Djurgården som här namngivits som Norra Djurgården 2 medan det gamla behåller sitt namn utan siffra. Samma teknik gäller också för andra boplatser.

2.2 Revir i Stockholms stad

Nedanstående förteckning utgörs av för oss kända revir under perioden 2007 – 2015. Beträffande antalet kända bon så sträcker vi oss utanför ovanstående period, samtliga av oss kända bon inom ett revir anges, inte bara de som använts under perioden.

I de fall årtal saknas i tabellen över häckningar så innebär det att vi saknar kunskap om det året. Det kan vara så att vi inte kände till reviret eller att vi av tidsbrist eller annan anledning inte kontrollerade.

Antalet häckande duvhökar ökar i Stockholm och det är troligt att det finns revir där vi ännu inte lyckats hitta boplatserna.

2.2.1 Södra Djurgården

Tecken finns på att duvhöken etablerade sig på Djurgården 1991 (BJ).

Vi känner till 7 bon som använts av duvhök, 4 i tall, 1 i gran, 1 i lärk och 1 i lönn. Till detta kommer ett konstgjort bo i gran som aldrig använts.

Flera tecken visar att detta område bebos av välmående honor. Stora ungar i början av juni och 5 ungar 2008 tyder allt på god näringstillgång.

År	Status	Ungar	Kommentar
2007	Avbruten		
2008	Häckning	5	Ungarna ringmärks 8 juni, honan synnerligen aggressiv
2009	Häckning	>= 2	Vi avstår ringmärkningen för att undvika att den aggressiva honan skadar sig
2010	Häckning	4	Ungarna ringmärks 14 juni, ny hona (2K)
2011	Häckning	>= 2	Vi avstår ringmärkningen eftersom boet är svåråtkomligt
2012	Häckning	2	Ungarna för stora för att ringmärkas när vi gör ett försök den 8 juni
2013	Häckning	>=2	Ungarna för stora för att ringmärkas när vi gör ett försök den 11 juni
2014	Häckning	3	Ungarna ringmärks 2 juni
2015	trolig		Inget av de bon vi känner till används, sommaren 2016 hittar vi dock ett bo som inte är nytt, troligen var det detta bo som användes 2015

2.2.2 Norra Djurgården

Häckplatsen hittad 1991 (B).

Vi känner till 4 bon, 2 i tall, 1 i gran samt ett konstgjort bo i gran.

Spelflygande och kacklande duvhökar visar att det finns häckande duvhök i området även efter 2011 då vi hittade den senaste häckningen. Tidsbrist har gjort att vi inte haft möjlighet att leta reda på de bon som med stor sannolikhet finns.

År	Status	Ungar	Kommentar
2007	Häckning	3	Ungarna för stora för ringmärkning den 5 juni
2008	Häckning	3	Ungarna ringmärks den 2 juni
2009	okänt		Inget av de kända bona används, det är troligt att det finns ett okänt bo någonstans
2010	Häckning	>=3	Boet oåtkomligt
2011	Häckning	3	Ungarna ringmärks 10 juni
2012	okänt		Inget av de kända bona används, spelflygande hökar och kackel visar dock att hökarna finns någonstans
2013	okänt		Inget av de kända bona används, spelflygande hökar och kackel visar dock att hökarna finns någonstans
2014	okänt		Inget av de kända bona används, spelflygande hökar och kackel visar dock att hökarna finns någonstans
2015			

2.2.3 Norra Djurgården 2

BJ hittade 1987 för första gången häckande duvhök i detta område. Duvhök häckade med säkerhet i området 1987 – 1993. Dom bon som användes då har ramlat ner.

Vi känner till ett bo i en lärk. I flera år före 2012 ryktades det om häckande duvhök i området. Vi gjorde flera eftersök utan att hitta några som helst tecken på häckande hökar, t.ex. ruggpennor, spillningsfläckar, tiggande ungar, etc.

Den 12 juni 1988 ringmärkte BJ en duvhökunge (hona) i detta område som sedermera återfanns döende i Sundbyberg, dryga 21 år gammal. Hon är därmed världens äldsta kända duvhök.

År	Status	Ungar	Kommentar
2012	Häckning	>=2	
2013	Häckning	4	Ungarna ringmärks 11 juni
2014			Det kända boet används inte
2015			Det kända boet används inte

2.2.4 Hansta

Redan på 1960-talet vet vi att duvhöken häckade här. Hansta på Järvafältet är med sin gammelskogslika natur urtypen för hur en duvhökskog ska se ut, här har sannolikt "alltid" funnits duvhök. Området har av flera skäl ett stort skyddsvärde.

Vi känner till 3 bon i området, ett i vardera gran, tall och asp. Av dessa finns endast boet i aspen kvar, de andra har rasat ner. Till detta kommer ett konstgjort bo (av okänd byggherre) som vad vi vet aldrig använts. Boet i granen användes flera år av ormvråk då duvhökarna inte var där.

Vi har letat efter flera bon i området utan att lyckas, men med största sannolikhet finns det sådana. Duvhöken spelflyger varje år över området.

År	Status	Ungar	Kommentar
2007	Häckning	3	Ungarna ringmärktes 11 juni
2008	Avbruten		Häckningen avbryts efter att honan ruvat ett tag
2009			Ingen häckning i det kända boet
2010	Häckning	4	Ungarna ringmärks 19 juni, honan är 2K
2011	Häckning		Den mycket grova aspen är svårklättrad och tidskrävande så vi avstår att ringmärka ungarna
2012			Ingen häckning i det kända boet
2013			Ingen häckning i det kända boet
2014			
2015			

2.2.5 Tensta

Boplatsen känd sedan början av 1990-talet.

Vi känner till 8 bon som använts, 5 i gran, 2 i tall och ett konstgjort bo i gran (okänd byggherre). Det konstgjorda boet har använts 1997.

Den här boplatsen ligger intill ett område med flera duvslag. Enligt uppgift har duvslagen nu flyttats men det är inget vi kontrollerat. Det råder inget tvivel om att duvhökarna året runt tar många duvor, skogen där hökarna häckar är full av platser där duvor plockats.

Vid den här boplatsen har vi starka misstankar om att diverse oegentligheter förekommit, bl.a. har vi hört att det förekommit gevär vid duvslagen, BJ har också sett någon kasta sten mot ett av bona, påbörjade häckningar har av oförklarliga skäl inte fortsatt, etc.

År	Status	Ungar	Kommentar
2007	Häckar	4	Ungarna ringmärktes 5 juni
2008			Inget av de kända bona används
2009	Avbruten		Häckningen avbryts efter att honan ruvat ett tag
2010			Ett bo är påbyggt men paret går inte till häckning
2011			Ett bo är påbyggt men paret går inte till häckning
2012			Inget av de kända bona används
2013	Häckning	3	Ungarna ringmärks den 13 juni
2014	Häckning		
2015	? möjlig häckning		Enligt uppgift i AP har hökarna revirmarkerat i området under våren

2.2.6 Bromsten

Den först kända häckningen i området skedde 1997.

Vi känner till 4 bon, 2 i tall och 2 i gran.

Ett bo i en gran stod alldeles intill en asfalterad och välanvänd gångväg med en belysningsstolpe alldeles under boet. Här skedde framgångsrik häckning 2006, boet har numera rasat ner.

År	Status	Ungar	Kommentar
2007	Häckar	4	Ungarna ringmärktes 15 juni
2008	Häckning	3	Ungarna ringmärktes 3 juni
2009	Häckning	4	Ungarna ringmärktes 8 juni
2010	Avbruten		Ett bo kraftigt påbyggt med nya kvistar men häckningen inleds inte
2011	Häckning	3	Ungarna ringmärks 18 juni
2012			Inget av de kända bona används. En boende i området säger dock att han hört hökarna under våren
2013			Inget av de kända bona används. En boende i området säger att han inte hört hökarna under våren
2014			Inget av de kända bona används.
2015	Häckning	1	Ungen ringmärks 13 juni, honan är 2K

2.2.7 Hässelby

Boplatsen är känd sedan mitten av 1980-talet.

Vi känner till 3 bon, samtliga i gran. När vi första gången besökte platsen hittade vi en gran som fallit omkull, i trädet fanns ett gammalt bo av duvhök (ej med bland de 3 kända)

På grund av svårighet att nå platsen har vi fr.o.m 2013 avstått från att ringmärka här.

År	Status	Ungar	Kommentar
2007	Häckar	3	Ungarna ringmärktes 10 juni
2008	Häckning	4	Ungarna ringmärks 13 juni
2009	Misslyckad		Det använda boet har "kalvat" och på marken under hittas äggrester. Honan kvar när vi besöker platsen 6 juni.
2010	Häckning	3	Ungarna ringmärks 12 juni
2011			Inget av de kända bona används. Hökarna har dock hörts under våren
2012	Misslyckad		Ett annat träd har blåst ner och lagt sig över boet.
2013			
2014			
2015			

2.2.8 Grimsta 1

Ett ganska stort skogsområde där vi länge misstänkt att duvhökarna häckar.

Våren 2009 talar ryktet om revirhävdande fåglar i området och i andra halvan av juni får vi höra att två döda ungar lämnats in till Riksmuseet. Boet ska ha rasat samman och ungarna ramlat till marken där de dog. Vi får kontakt med personen som lämnat in ungarna och han visar också platsen för det raserade boet.

Två bon kända, båda i gran varav ett konstgjort (byggt 1998 av BJ). Det ena boet har vid två tillfällen rasat i marken men hökarna har åter byggt boet på exakt samma ställe i trädet, tydligen tycker de att det är en bra plats.

År	Status	Ungar	Kommentar
2009	Misslyckad		Boet har rasat ner på marken där två döda ungar ligger.
2010			Av fjolårsboet återstår bara någon pinne, det konstgjorda boet används inte.
2011	Häckning	3	Ungarna ringmärks den 4 juni. Ett nytt bo har byggts på exakt samma plats i trädet där 2009 års bo fanns!
2012	Häckning	3	Ungarna ringmärks den 11 juni i det konstgjorda boet. Fjolårsboet har åter igen rasat ner på marken, endast någon pinne kvar
2013	Häckning	2	Ungarna ringmärks den 16 juni.
2014			Det bo som tidigare rasat 2 gånger har åter byggts upp på exakt samma plats i trädet, nu för tredje gången. Dock inga hökar där eller någon annanstans.
2015	Häckning	2	Ungarna ringmärks den 13 juni i det bo som nu byggts för 3:e gången. Dom ger sig inte!

2.2.9 Grimsta 2

I samband med att vi blev visade boet i Grimsta 1 (ovan) blir vi också visade ytterligare ett bo i samma område. Boet är troligen ett gammalt korpbo och byggt i en tall. Vi har under några efterföljande år letat efter fler bon i området med negativt resultat.

Bona i Räcksta, Grimsta 1, Grimsta 2 och Hässelby ligger mycket tätt med knappt 3,5 km mellan ytterbona. Detta är sannolikt den tätast kända förekomsten i Sverige. Hökar hörs varje år i området men eftersom tätheten är så stor är det svårt att härleda till något särskilt revir

År	Status	Ungar	Kommentar
2009	Häckning	>=3	Den 23 juni när vi blir visade på boet är ungarna för stora för att ringmärkas

2.2.10 Råcksta

Två bon kända, båda i tall, varav det ena numera rasat ner. Vi har letat efter något annat bo med negativt resultat

År	Status	Ungar	Kommentar
2007	Häckning	3	Ungarna ringmärks 5 juni
2008	Häckning	4	Ungarna ringmärks 3 juni
2009	Häckning	4	Ungarna ringmärks 13 juni
2010			Ett bo kraftigt påbyggt men inga övriga tecken på häckning
2011	Häckning	4	Ungarna ringmärks 4 juni
2012	Häckning	3	Ungarna ringmärks 14 juni
2013	Häckning	2	Ungarna ringmärks 10 juni
2014	Häckning		Ungarna ringmärks inte pga. tidsbrist
2015			Inget av de kända bona används

2.2.11 Åkeshov

Området är känt som häckplats för duvhök sedan 1990.

Tre bon är kända i området, samtliga är byggda i gran. Dessutom finns ett konstgjort bo i gran som aldrig använts. Det finns med stor sannolikhet bon i det här området som vi trots aktivt letande inte kunnat hitta. Troligen byggda i gran som är svårare att hitta.

I början av juni 2012 ser vi gott om spillning under ett bo där vi tidigare sett honan ruva. Vid återbesök den 10 juni är boet tomt. Vad som hänt är för oss okänt och vi kan bara spekulera. Vi vet att det tidigare varit problem med mård här, det kan röra sig om predation. Boträdet är också mycket lättklättrat vilket gör att en mänsklig påverkan inte kan uteslutas.

År	Status	Ungar	Kommentar
2007			Inget av de kända bona används
2008			Paret ses tillsammans vid flera tillfällen men något boplats klan vi inte hitta.
2009			Inget av de kända bona används. Inga mattiggande ungar hörs i juli.
2010	Avbruten		Mycket dun på kanten till ett bo tyder på påbörjad ruvning, det kläcks dock inga ungar.
2011			Inget av de kända bona används. Hökar hörs i området.
2012	Misslyckad		Spillning under boet i början av juni visar att det finns ungar i boet som honan setts ruva i. När vi den 10 juni återkommer är boet tomt.
2013	Häckning	>=3	Inget av de kända bona används men i juli hör en trovärdig person minst 3 ungar som tigger mat. Det är alltså helt säkert att här finns minst ett bo som vi inte har hittat trots aktivt letande.
2014	Häckning	>=2	Häckning i ett känt bo, minst 2 flygga ungar ses intill boet i början av juli. Tidsbrist gjorde att dessa inte kunde ringmärkas.
2015			Inget av de kända bona används.

2.2.12 Alvik

Området är känt som häckplats sedan 1994, det är inte troligt att de fanns där innan (B)

Vi känner till 3 bon i området, samtliga i tall. Ett av dessa bon hittades först 2011 efter ett intensivt letande då vi förstod att hökarna absolut häckade någonstans. Strax därpå fick vi reda på att boet med säkerhet också använts 2010, kanske också tidigare.

År	Status	Ungar	Kommentar
2007	Avbruten		Ruvningen avbryts i tidigt skede
2008			
2009			
2010	Häckning		
2011	Häckning	>=3	När boet hittas är ungarna för stora för att ringmärkas.
2012	Häckning	1	Ungarna ringmärks 14 juni
2013	Häckning	3	Ungarna ringmärks 17 juni
2014	Häckning	2	Ungarna ringmärks 11 juni
2015	Häckning		Ringmärkning inte möjlig i det bo som används

2.2.13 Gröndal

Boplatsen blev känd för oss senhösten 2013.

Vi känner till ett bo i en tall. Boets placering ute på en gren gör att vi inte kommer att kunna ringmärka dessa ungar.

År	Status	Ungar	Kommentar
2013	Häckning	>=2	
2014			
2015	Häckning	>=3	

2.2.14 Solberga

Häckplatsen blev känd för oss sommaren 2015.

Vi känner till ett bo byggt i tall

Det här är ett område där vi länge misstänkt att det häckat duvhök och därmed en plats där vi letat utan att själva hitta något bo.

År	Status	Ungar	Kommentar
2015	Häckning	>=1	När vi får kunskap om häckningen är ungen för stor för att ringmärkas.

Ett konstgjort bo som har rasat ner sattes upp i området 1997 (BJ). Ytterligare ett konstgjort bo sattes upp 1997 (BJ). Detta bo finns kvar och häckningen 2015 skedde i detta bo, kanske också 2013.

Området är fint och vi har letat en hel del utan att hitta något bo. Det kan vara så att hökarna föredrar att bo på de mer skyddade öarna i Mälaren strax norr om, vi vet att det finns bon där.

I samband med byggandet av Förbifart Stockholm har det som en kompensationsåtgärd satts upp 3 konstgjorda plattformar i området. TE var med och pekade ut lämpliga träd för ändamålet.

År	Status	Ungar	Kommentar
2013	Häckning	>=3	En rapport i AP talar om minst 3 flygga ungar
2014			
2015	Häckning	4	Ungarna ringmärks 7 juni

2.2.15 Årsta

Detta är en mycket välkänd häckplats för duvhök i Stockholm. Vi vet inte när duvhökarna etablerade sig här men de häckade med säkerhet 2006, möjligen även några år tidigare.

Vi känner till 4 bo, 2 i tall, 1 i pil och 1 i lind.

Ett av de bon som har använts är placerat i en kraftigt lutande pil, högst 10 meter över marken. När vi första gången kollade platsen för att se hur vi skulle kunna komma åt ungarna för ringmärkning så kommer honan med byte och sätter sig i boet. Hon tittar på oss två som står ca 10 meter bort i några sekunder och börjar därefter mata ungarna som om ingenting hade hänt. Detta beskriver ganska väl dessa urbana duvhökar, de har vant sig vid mänsklig närvaro och så länge inget onormalt sker så är de väldigt oskygga. Åtskilliga gånger, inte bara här i Årsta, har honan suttit kvar och matat ungarna när vi kommit till bopplatsen för kontroll.

År	Status	Ungar	Kommentar
2007	Häckning	4	Ungarna ringmärks 8 juni
2008	Häckning	5	Ungarna ringmärktes 5 juni
2009	Häckning	3	Boets läge gör det oåtkomligt för ringmärkning av ungarna
2010	Häckning	3	Ungarna ringmärks 16 juni
2011	Häckning		Enligt uppgift i AP har honan setts ruva i ett bo, vi har inte kontrollerat alla bon
2012	Häckning	>=2	Vi avstår från ringmärkning pga tidsbrist
2013	Häckning	3	Ungarna ringmärktes 13 juni
2014	trolig		Paret markerar revir så häckning är sannolik, vi har inte kontrollerat alla bon
2015	trolig		Paret markerar revir så häckning är sannolik, vi har inte kontrollerat alla bon

2.2.16 Årsta 2

Vi hittar boplatsen 2008 efter information i AP att duvhökar setts revirmarkera i området.

Vi känner till två bon i området, båda i tall. Det är troligt att här finns fler bon och att här skett fler häckningar än de vi känner till.

Det först kända boet 2008 var placerat i en tall ca 20 meter utanför en skola. Honan, som var 2K, ruvar i boet men överger det så småningom. Troligen var det hennes hane som låg ihjälkörd i närheten och att det var orsaken till att boet övergavs.

År	Status	Ungar	Kommentar
2008	Avbruten		Honan 2K, möjligen var det hennes hane som sågs ihjälkörd i närheten
2009			
2010			
2011			
2012	Häckning		Enligt uppgifter i AP
2013			
2014			
2015			

2.2.17 Skogskyrkogården

Skogskyrkogården är ett av de först kända områden där duvhöken i Stockholm häckar i en stadsnära miljö (BJ muntligen). 1990 satte BJ upp en konstgjord plattform som efter något år antogs av duvhökarna. De första åren var dock häckningsframgången dålig pga. predation från mård. Under den nu gällande perioden tycks dock predationen ha upphört och de flesta år har lyckade häckningar genomförts. 2010 avbröts dock häckningen av en för oss okänd anledning, boet var nybyggt för året.

Vi känner till 7 bon som använts av duvhök, bortsett från det konstgjorda som sattes upp i en gran så är alla byggda i tall.

Området är ganska välkänt och besöks ofta av naturintresserade som vill se duvhök.

Vid två tillfällen har vi haft TV-team med oss vid märkningen, Mitt i naturen och Bolibompa. Studio Ett i P1 har också varit med och gjort ett reportage.

År	Status	Ungar	Kommentar
2007	Häckning	3	Ungarna ringmärktes 12 juni
2008	Häckning	3	Ungarna ringmärktes 4 juni
2009	Häckning	4	Ungarna ringmärktes 7 juni
2010	Avbruten		Häckningen avbröts av okänd anledning
2011	Häckning	4	Ungarna ringmärktes 4 juni
2012	Häckning	3	Ungarna ringmärktes 9 juni
2013	Häckning	3	Ungarna ringmärktes 13 juni
2014	Häckning	3	Ungarna ringmärktes 4 juni
2015	Häckning	3	Ungarna ringmärktes 2 juni

2.2.18 Orhem

Den först kända häckningen skedde 1996 (BJ).

Vi känner till 6 bon som använts i området, 3 i tall och 3 i gran.

År	Status	Ungar	Kommentar
2007	Häckning	2	Ungarna ringmärktes 12 juni
2008	Häckning	4	Ungarna ringmärktes 4 juni
2009	Häckning	2	Ungarna ringmärktes 10 juni
2010	Häckning	>=2	Ungarna ej åtkomliga för ringmärkning
2011	Häckning	4	Ungarna ringmärktes 8 juni
2012	Häckning	>=2	Ungarna ej åtkomliga för ringmärkning
2013	Häckning	3	Ungarna ringmärktes 6 juni
2014	Häckning		Honan ruvade, okänt utfall
2015	Häckning	>=1	Ungarna ej åtkomliga för ringmärkning

2.2.19 Skrubba

2015 fick vi via AP kunskap om häckande duvhök i området.

Vi känner nu till 2 bon i området, båda i tall. Båda bona var "gamla" (dvs ej nybyggda för året) när vi hittade dem (2015) vilket innebär att duvhökarna har häckat här minst 2 år före 2015, sannolikt fler. Ungefär 2008 satte vi själva upp ett konstgjort bo i området eftersom vi såg det som lämpligt för häckande duvhök, detta bo har aldrig använts.

År	Status	Ungar	Kommentar
2013	möjlig		
2014	möjlig		
2015	Häckning	>=2	Ungarna flygga när boet hittas

2.2.20 Hökarängen

Vi har i många år misstänkt att det finns häckande duvhök i det här området och har därför letat en hel del. Det var dock först efter tips från annan ornitolog som vi 2014 hittade det första och hittills enda boet.

Vi känner till ett bo i en tall.

År	Status	Ungar	Kommentar
2013			
2014	Häckning	2	Ungarna ringmärks 9 juni
2015	Häckning	3	Ungarna ringmärks 7 juni

2.2.21 Fagersjö

BJ satte 1992 upp ett konstgjort bo i området.

Vi känner endast till det konstgjorda boet som ligger i en gran. Eftersök efter andra bon har gjorts med negativt resultat. Mycket tyder dock på att här finns alternativa bon.

År	Status	Ungar	Kommentar
2007	Häckning	3	Ungarna ringmärks 12 juni
2008			
2009			
2010	Häckning	3	Ungarna ringmärks 10 juni
2011			
2012	Häckning	2	Ungarna ringmärks 9 juni
2013			
2014	Häckning	3	Ungarna ringmärks 4 juni
2015			

2.2.22 Rågsved

Vi får 2012 via en ornitolog veta att han sett duvhökar para sig i området. Det visar sig att hökarna tagit ett av BJ konstgjort bo i besittning.

Vi känner till ett bo i området, det konstgjorda. Mycket tyder dock på att det finns fler bon, eftersök har gjorts med negativt resultat.

År	Status	Ungar	Kommentar
2012	Häckning	4	Ungarna ringmärks 9 juni
2013	Häckning	4	Ungarna ringmärks 6 juni
2014			
2015	Häckning	4	Ungarna ringmärks 2 juni

2.2.23 Älvsjö

Första kända häckningen var 1991 (BJ).

Vi känner till 3 bon i området, 2 i tall och ett i gran. Vi vet dock att det finns ytterligare ett bo eftersom det 2015 hördes flygga ungar i området men inget av de tre kända bona användes.

Det ena boet ligger väldigt nära mycket mänsklig aktivitet (mer eller mindre dygnets alla ljusa timmar) men ändå lite skyddat för insyn. Vi har därför valt att inte ringmärka ungarerna i detta bo för att inte röja boplatsen i onödan.

År	Status	Ungar	Kommentar
2007	Häckning	3	Ungarna ringmärks 7 juni
2008	Häckning	4	Ungarna ringmärks 4 juni
2009	Häckning	4	Ungarna ringmärks 5 juni
2010	Häckning	3	Ungarna ringmärks 7 juni
2011	Häckning	2	Ungarna ringmärks 10 juni
2012			Inget av de då kända bona används
2013	Häckning	2	Ungarna ringmärks 18 juni
2014	Häckning	3	Vi väljer att inte ringmärka ungarerna
2015	Häckning	>= 2	Okänd boplats

2.3 Sammanställning årsvis av revir i Stockholms stad

Förklaring till tabellen:

Blank	Okänt, vi vet inte något om det aktuella året
Häck	Häckar, antal ungar okänt
Miss	Påbörjad men misslyckad häckning
?	Möjlig/trolig häckning, ej bekräftad av oss men ändå sannolik
1-5	Antal ungar

Revir	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Södra Djurgården	Miss	5	>=2	4	>=2	2	>=2	3	?
Norra Djurgården	3	3		>=3	3				
Norra Djurgården 2						>=2	4		
Hansta	3	Miss		4	Häck				
Tensta	4		Miss				3	Häck	?
Bromsten	4	3	4	Miss	3	?			1
Hässelby	3	4	Miss	3		Miss			
Grimsta 1			Miss		3	3	2		2
Grimsta 2			>=3						
Råcksta	3	4	4		4	3	2	Häck	
Åkeshov				Miss		Miss	>=3	>=2	
Alvik	Miss			Häck	>=3	1	3	2	Häck
Gröndal							>=2		>=3
Solberga									>=3
Sätra							>=3		4
Årsta	4	5	3	3	?	>=2	3	?	?
Årsta 2		Miss				?			
Skogskyrkogården	3	3	4	Miss	4	3	3	3	3
Orhem	2	4	2	>=2	4	>=2	3	Häck	>=1
Skrubba							?	?	>=2
Hökarängen								2	3
Fagersjö	3			3		2		3	
Rågsved						4	4		4
Älvsjö	3	4	4	3	2		2	3	>=2
Min. påbörjade häckningar	13	11	11	12	10	12	14	10	12

Ovanstående tabell visar att det genomsnittliga antalet par som med säkerhet påbörjat häckning 11,7 par. Se vidare under rubriken Diskussion för resonemang om estimerat antal.

Stockholms stad berörs också av flera angränsande revir som till en del, med stor säkerhet, utnyttjar staden som sina jaktmarker. Sådana kända angränsande revir finns på Ekerö, i Solna, i Nacka och Huddinge.

3 Diskussion

Vid utgången av 2015 hade vi kunskap om 24 revir där duvhöken häckar eller har häckat i Stockholms stad. När 2007 års rapport skrevs kände vi till 14 revir och vi trodde att det fanns plats för några par till. Men ökningen blev betydligt större än "några par", under perioden har antalet ökat med 71 %. Under perioden nytillkomna revir är Norra Djurgården 2, Grimsta 1, Grimsta 2, Gröndal, Solberga, Sätra, Årsta 2, Skrubba, Hökarängen och Rågsved.

Det tycks helt klart vara så att duvhöken snabbt vant sig vid den urbana miljö som Stockholms stad erbjuder. Vi ser att duvhöken inte längre räds att bygga sina bon alldeles inpå bebyggelse, vi har nu bon som placerats bara några 10-tal meter från bostadshus eller motsvarande. Små skogsområden som för några 10-tal år sedan användes som lekmiljö för traktens barn används inte längre, barnen har hittat andra aktiviteter, ett förändrat mänskligt beteende helt enkelt. Områden som tidigare inte var lämpliga öppnar nu alltså nya möjligheter som häckmiljö. Med den för oss nya kunskapen kan vi förutspå en ytterligare förtätning av reviren i Stockholms stad. En absolut förutsättning är naturligtvis att dessa häckningsområden inte exploateras.

Året runt har duvhöken god födotillgång i tätorten, ju närmare centrum desto bättre tycks det. De duvhökar som häckar här har en tidigare äggläggning och får fler ungar än de som häckar i den ursprungliga skogsmiljön. Baserat på de 68 kullar där vi vet den faktiska kullstorleken så har Stockholms stads duvhökar producerat 3,14 ungar i genomsnitt. Detta kan jämföras med den mer naturliga ursprungsbiotopen i Norrtäljetrakten där motsvarande siffra är 2,55 (Bill Douhan muntligen, siffran baseras på ca 400 kullar fram t.o.m. 2010).

Vi vet ännu inte om någon häckning innanför tullarna men den kommer nog snart. Kanske blir det på Kungsholmen där vi ser vissa tecken.

Om vi ser till 2015, det sista året i den här rapporten, så har vi utöver 12 konstaterade häckningar också starka misstankar om att häckning skett i ytterligare 3 revir. För 9 revir saknar vi kunskap men vi misstänker att häckning skett i flera av dem. Till det kommer med stor sannolikhet några ännu oupptäckta revir. Vi kan inte leda det i bevis men sammantaget tror vi att det skedde 20+ häckningar av duvhök i Stockholms stad under 2015.

Vi känner till 64 bon i Stockholms stad som duvhökarna byggt själva. Fördelningen per boträd ser ut så här: tall 37 (57 %), gran 21 (33 %), lärk 2, lönn 1, asp 1, lind 1 och pil 1. Det är lätt att se att grova tallar och granar är viktiga för duvhökens häckning. Att spara dungar/skogsridåer där det finns grova träd är av största betydelse för duvhökens häckning. Vi känner dessutom till 9 konstgjorda bon, samtliga byggda i grova granar. Några av dessa har använts av duvhök, i något fall ofta.

Lite drygt 10 % av de ringmärkta duvhökarna återfinns. Som regel är de då döda och oftast har de flugit ihjäl sig mot någon typ av glas, fönsterrutor och inglasade busshållplatser är vanliga dödsorsaker. Den geografiska spridningen är väldigt begränsad, de absolut flesta återfinns inom ett par mils radie från märkplatsen. Vi har en handfull lite längre förflyttningar till Småland, Skåne och Halland. En tidskrävande

uppgift kan framöver vara att analysera om det är någon skillnad i geografisk spridning hos de duvhökar som växer upp tätortsnära jämfört med de som växer upp i den ursprungliga miljön i storskogen. Vi har inte haft möjlighet att göra detta nu.

Med undantag för Tensta har vi inte några misstankar om förföljelse från människan. Därmed inte sagt att det inte förekommer men denna påverkan är nog förhållandevis blygsam i Stockholm. Av stycket om återfynd (ovan) framgår att väldigt många av de återfunna hökarna flugit ihjäl sig mot någon glaskonstruktion. Busshållplatser dödar många duvhökar i onödan. Höken jagar duvor, kråkfåglar och råttor som ofta går just runt hållplatser för att plocka i sig allehanda skräp som slängs där.

4 Slutsats

Antalet revir duvhök i Stockholms stad har ökat med 71 % under den redovisade perioden, från 14 till 24 kända revir.

De två största skälen till ökningen är en året runt god födotillgång samt tillgång till lämpliga grova boträd. Duvhöken är en stor konsument av exempelvis duvor, skator, kråkor, kajor, trastar, måsar, trutar, råttor, kaniner, etc.

Under förutsättning att grova boträd fortsätter att finnas i sparade dungar/trädridåer i Stockholms stad förutspår vi en fortsatt ökning till platser där de ännu inte finns. Mat finns det gott om. Om lämpliga boområden försvinner kommer duvhökarna att minska i motsvarande omfattning.